

**Kwaliteit Natuurcompensatie
provincie Noord-Brabant**

Deel I Bestuurlijk Rapport

17 november 2009

ISBN 978-90-8768-022-0

Inhoudsopgave

Leeswijzer	3
1 Inleiding	4
1.1 Achtergrond onderzoek	4
1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen	7
1.3 Aanpak onderzoek	8
2 Conclusies en aanbevelingen	11
2.1 Conclusies	11
2.1.1 Hoofdconclusie	11
2.1.2 Deelconclusies invulling taken en verantwoordelijkheden	11
2.1.3 Deelconclusies waarborging kwaliteit natuurcompensatie	13
2.1.4 Deelconclusies informatie-uitwisseling GS	14
2.2 Aanbevelingen	15
3 Samenvattende bevindingen	16
3.1 Taken en verantwoordelijkheden	16
3.1.1 Provinciaal Beleid	16
3.1.2 Interne organisatie	17
3.1.3 Definitie natuurkwaliteit	18
3.2 Waarborging kwaliteit natuurcompensatie	19
3.2.1 Dossieronderzoek	19
3.2.2 Veldbezoeken	23
4 Bestuurlijke reactie	25
5 Nawoord rekenkamer	30
Bijlage 1 Tabel samenvattende bevindingen	32

Leeswijzer

De Zuidelijke Rekenkamer heeft in de periode januari 2009 - juni 2009 onderzoek verricht naar de mate waarin de provincie Noord-Brabant erin slaagt behoud van natuurkwaliteit te waarborgen bij ruimtelijke ingrepen in (beschermde) natuur- en bosgebieden in de provincie.

De resultaten van dit onderzoek worden in twee deelrapporten weergegeven.

Het voorliggende rapport, Deel I, betreft een bestuurlijke rapportage.

In hoofdstuk 1 van dit rapport worden eerst de achtergrond, doelstelling, onderzoeksvragen en de aanpak van het onderzoek toegelicht.

In hoofdstuk 2 worden de conclusies die uit het onderzoek voortvloeien en enkele aanbevelingen geformuleerd.

Hoofdstuk 3 bevat een samenvatting van de bevindingen van het onderzoek.

Tot slot zijn in het rapport de bestuurlijke reactie op het onderzoek (hoofdstuk 4) en een nawoord van de rekenkamer (hoofdstuk 5) opgenomen.

Het rapport omvat daarnaast een deel II. Hierin worden de onderliggende bevindingen van het onderzoek, voortgekomen uit een documentanalyse, dossieronderzoek, veldbezoeken en interviews met betrokkenen binnen de provincie, weergegeven. De bevindingen van het veldbezoek worden geïllustreerd met foto's van de compensatielocaties.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond onderzoek

Wet- en regelgeving natuurbescherming

De Nota Ruimte (januari 2006) bevat de hoofdlijnen van het nationaal ruimtelijk beleid voor de komende decennia. Uitgangspunt daarbij is 'Ruimte voor ontwikkeling'. Het beperkte oppervlak dat Nederland ter beschikking staat maakt een efficiënte en duurzame toepassing van dit uitgangspunt noodzakelijk. Dit betekent dat een goede balans gevonden moet worden tussen enerzijds ruimte om te bouwen en anderzijds behoud en verdere ontwikkeling van natuur.

De (politieke) belangstelling in Nederland voor natuurbehoud is niet nieuw. In 1967 werd de eerste Natuurbeschermingswet (Nb-wet) van kracht. Sindsdien heeft Nederland tal van internationale verdragen en Europese verordeningen betreffende natuurbehoud en -bescherming onderschreven. Een belangrijk kader voor het huidige nationale beleid vormt het internationale Biodiversiteitsverdrag dat Nederland in 1992 tekende. Dit verdrag verplicht tot 'behoud en duurzaam gebruik van genen, soorten en ecosystemen op het land, in het water en in de lucht'. Dit uitgangspunt wordt in Nederland vormgegeven via de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

De Nb-wet 1967 is in 1998 aangepast aan de eisen die internationale verdragen en Europese richtlijnen stellen aan natuurbehoud. In oktober 2005 is de Nb-wet 1998 herzien. Deze herziening hield in dat de bepalingen betreffende natuurbehoud en -bescherming uit de Europese Vogelrichtlijn (1979) en Habitatrichtlijn (1992) in de wet zijn opgenomen.

De gebieden die behoren tot de EHS en/of¹ vallen onder de in 2005 herziene Nb-wet 1998 (Natura 2000-gebieden, oftewel Vogel- en Habitatrichtlijngebieden, en Beschermd Natuurmonumenten), hebben de status 'beschermd gebied'. Voor deze gebieden geldt de verplichting tot behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke kenmerken en waarden en een zogenoemd 'nee, tenzij-' principe. Dit betekent dat handelingen die schade aanrichten aan de wezenlijke kenmerken en natuurwaarden alleen zijn toegestaan als er geen alternatieven mogelijk zijn en er sprake is van (dwingende) redenen van groot openbaar belang. De aangetaste natuurwaarden dienen te worden gecompenseerd. Daarbij is compensatie een uiterst middel; het dient aan de orde te komen als mitigerende maatregelen om

¹ Gebieden van de EHS kunnen ook zijn aangewezen als Beschermd Natuurmonument of als Natura 2000-gebied.

de nadelige effecten weg te nemen of te ondervangen niet kunnen worden toegepast of niet volstaan.

Wet- en regelgeving natuurcompensatie

Compensatie is een belangrijk instrument ter waarborging dat bij schadelijke ingrepen in beschermde gebieden (per saldo) geen verlies aan natuurkenmerken en -waarden plaatsvindt. Uitgangspunt daarbij is dat natuurkenmerken en -waarden die verloren gaan in kwantiteit en kwaliteit worden gecompenseerd. De juridische verankering van het compensatiebeginsel is voor de onderscheiden typen gebieden verschillend.

Voor de EHS geldt vanaf 2006 de Nota Ruimte. Daarvoor gold voor de EHS de planologische kernbeslissing Structuurschema Groene Ruimte (SGR). Voor de Beschermde Natuurmonumenten en Natura 2000-gebieden geldt de (in 2005 herziene) Nb-wet 1998.

Het compensatiebeginsel speelt met name bij gebiedsbescherming, maar komt daarnaast ook voor in het kader van andere wetgeving, met name de Boswet en de Flora- en Faunawet (Ffw).

Compensatiebeginsel EHS

In 2007 hebben het rijk en de provincies op basis van de Nota Ruimte (2006) een geïntegreerd beleidskader voor het EHS-regime opgesteld². Hierin wordt onder meer het compensatiebeginsel nader uitgewerkt. Beschreven wordt wanneer en hoe compensatie moet plaatsvinden en welke verantwoordelijkheden betrokken partijen hebben.

Samengevat levert dat het volgende stappenschema op:

1. Toetsing aan 'nee, tenzij'-principe. Indien ondanks significant negatief effect akkoord, dan 2;
2. Voorwaarden voor compensatieplan als zelfstandig document (toegevoegd³) en inhoudelijke eisen aan compensatie (toegevoegd);
3. Besluit bevoegd gezag over ingreep en compensatie;
4. Verankering ingreep en compensatie in ruimtelijke plannen;
5. Privaatrechtelijke overeenkomst tussen initiatiefnemer en bevoegd gezag. Juridisch bindende afspraken over uitvoering compensatieplan (toegevoegd), inclusief bankgarantie, uiterste termijn realisatie compensatie, boetebeding bij overschrijding termijn;
6. Monitoring en rapportage uitvoering compensatie door bevoegd gezag. Provincie registreert jaarlijks de stand van zaken uitvoering compensatie. Indien uiterste termijn is verstreken, dan 7;

² Spelregels EHS. Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzen EHS. Ministerie van LNV, ministerie van VROM en Interprovinciaal Overleg (IPO), 29 mei 2007.

³ Indien in een zin (toegevoegd) staat betekent dat toegevoegd in vergelijking met de Nota Ruimte en de SGR.

7. Overname uitvoering door gevoegd gezag (toegevoegd): bankgarantie en boete naar Groenfonds als gelabeld budget, bevoegd gezag neemt uitvoering over, uitvoeringskosten voor rekening van de initiatiefnemer vanuit gelabeld Groenfondsbudget.

Compensatiebeginsel NB-wet 1998

De Nb-wet 1998 is van toepassing op Natura 2000-gebieden en beschermde natuurmonumenten. De wet heeft tot doel specifieke soorten en habitattypen in een gunstige staat van instandhouding te houden of te brengen. Daartoe zijn instandhoudingsdoelstellingen bepaald. Geplande ingrepen in Nb-wet gebieden moeten worden beoordeeld en getoetst op mogelijk significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen. Artikel 19d, lid 1, van de Nb-wet bepaalt dat 'het verboden is zonder vergunning van het bevoegd gezag projecten of andere handelingen uit te voeren, die gelet op de instandhoudingsdoelstelling de kwaliteit van de natuurlijke kenmerken van een beschermd gebied kunnen aantasten'. Is sprake van aantasting dan kan slechts een vergunning worden verleend indien er geen alternatieve oplossingen aanwezig zijn en het gaat om dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard (artikel 19g, lid 2). Aan de vergunningverlening dient dan de verplichting te worden verbonden tot het treffen van compenserende maatregelen.

Provinciale taken en verantwoordelijkheden natuurcompensatie

Bij het beleidsproces op het gebied van natuurbescherming zijn de volgende partijen betrokken:

- Het rijk als verantwoordelijke voor de wet- en regelgeving;
- Provincies en gemeenten als uitvoerders van het beleid conform de Wet op de ruimtelijke ordening (Wro) en overige relevante wet- en regelgeving, zoals de Nota Ruimte (voorheen SGR) en de Nb-wet 1998;
- Initiatiefnemers (veelal gemeenten en private partijen) als uitvoerders van projecten die schade veroorzaken aan beschermde gebieden.

Provincies zijn verantwoordelijk voor het uitwerken van het nationale natuurbeschermingsbeleid op regionaal niveau. Wat betreft het 'nee, tenzij'-principe en het natuurcompensatiebeginsel is in het SGR (1995) aan provincies verzocht deze te verankeren in hun streekplannen. In de loop van de tijd hebben de meeste provincies daaraan gehoor gegeven. De provincie Noord-Brabant in 1997 met de notitie 'Toepassing Compensatiebeginsel Noord-Brabant', waarin een nadere uitwerking wordt gegeven aan het streekplanbeleid van 1992, en vervolgens in de beleidsregel Natuurcompensatie (2005).

Provincies moeten in hun streekplannen de EHS planologisch beschermen. Vallen ruimtelijke plannen van initiatiefnemers (veelal gemeenten en private partijen) binnen de EHS dan dienen provincies deze plannen en het 'nee, tenzij'-principe

te toetsen aan hun streekplan en, indien van toepassing, aan een eigen beleidsregel betreffende natuurcompensatie. Er moet dan een compensatieplan gevoegd zijn bij het (gewijzigde) bestemmingsplan. Initiatiefnemers dienen de (provinciale) beleidsregels betreffende natuurcompensatie bij toegestane ingrepen in de EHS na te leven. Provincies dienen hierop toezicht te houden.

Ook voor gebieden waarop de Nb-wet 1998 van toepassing is zijn provincies het bevoegd gezag. Dat betekent dat zij verantwoordelijk zijn voor het verlenen van vergunningen voor projecten die ingrijpen in de natuur ter plaatse. Provincies dienen ook hierbij toe te zien op een correcte uitvoering van het 'nee, tenzij'-principe en het compensatiebeginsel.

1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen

Uit het voorgaande komt naar voren dat provincies een belangrijke rol spelen bij de toepassing en uitvoering van het compensatiebeginsel. Zij dienen erop toe te zien dat het compensatiebeginsel correct in ruimtelijke plannen van initiatiefnemers wordt opgenomen en, als de ruimtelijke ingreep daadwerkelijk wordt uitgevoerd, erop toe te zien dat de compenserende maatregelen conform het voorstel worden uitgevoerd. Daarnaast kunnen provincies, als initiatiefnemers van ruimtelijke ingrepen waarbij schade wordt veroorzaakt aan beschermde gebieden, zelf verantwoordelijk zijn voor toepassing en uitvoering van natuurcompensatie.

De afgelopen jaren zijn er verschillende onderzoeken verricht naar de uitvoering van het compensatiebeginsel in de praktijk⁴. In mei 2006 heeft de VROM-Inspectie het rapport 'De uitvoering van het compensatiebeginsel bij ruimtelijke ingrepen in de EHS' gepubliceerd en de Algemene Rekenkamer in juni 2007 het rapport 'Bescherming van Natuurgebieden'. Beide rapporten hebben betrekking op de provincies Overijssel, Gelderland, Noord-Brabant en Limburg.

Het onderzoek van de VROM-Inspectie richt zich op de uitvoering van het compensatiebeginsel van ruimtelijke ingrepen in de EHS en gaat zowel in op de planologische verankering als de daadwerkelijke uitvoering. Verder is op hoofdlijnen gekeken naar de doorwerking van het compensatiebeginsel in streekplannen en provinciale beleidsregels. De kwaliteit van de uitgevoerde compensaties en het beheer daarvan zijn niet in het onderzoek meegenomen. Ook de Algemene Rekenkamer heeft hier niet expliciet naar gekeken, maar merkt

⁴ Natuurcompensatie, hoe werkt het in de praktijk, Alterra, Research Instituut voor de Groene Ruimte, Wageningen 2003; Rendeert Natuurcompensatie? LEI, 2005; Natuurcompensatie over de grens. LEI, 2007.

hierover in haar rapport op dat de onderzochte provincies de compensatieplannen alleen op omvang toetsen en niet op kwaliteit en/of ruimtelijke samenhang. Naar aanleiding hiervan en gezien het feit dat kwaliteit bij de uitvoering van compensatie bij alle natuurbeschermingsregimes een belangrijke factor is, acht de Zuidelijke Rekenkamer een onderzoek naar dit aspect van belang. Met het onderzoek stelt de rekenkamer zich ten doel om inzicht te verschaffen in de mate van behoud van natuurkwaliteit bij ruimtelijke ingrepen in (beschermde) natuur- en bosgebieden in de provincie Noord-Brabant.

Het onderzoek richt zich op de volgende hoofdvraag:

In hoeverre slaagt de provincie Noord-Brabant erin te waarborgen dat bij ruimtelijke ingrepen in natuurgebieden op een juiste wijze uitvoering wordt gegeven aan de compensatie-eis, dat per saldo geen netto verlies aan waarden optreedt voor wat betreft kwaliteit?

Deze hoofdvraag is nader uitgewerkt in de volgende onderzoeksvragen:

1. Wat zijn de taken en verantwoordelijkheden van de provincie met betrekking tot compensatie?
2. Hoe definieert de provincie het begrip kwaliteit en op welke manier geeft ze invulling aan de kwaliteitseis?
3. In hoeverre en op welke manier toetst ze compensatieplannen aan de kwaliteitseis?
4. In hoeverre en op welke manier toetst ze of de uitgevoerde compensatie en het beheer daarvan in de praktijk voldoen aan de vereiste kwaliteit?
5. In hoeverre en op welke manier neemt ze, indien de uitvoering van de compensatie en het beheer daarvan achterblijft bij de vereiste kwaliteit, maatregelen?
6. Op welke manier wordt de informatie-uitwisseling tussen Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten over compensatie vormgegeven?

1.3 Aanpak onderzoek

Normenkader

De rekenkamer heeft voor de beoordeling van de bevindingen van haar onderzoek een normenkader opgesteld. Dit normenkader bevat de bepalingen met betrekking tot kwaliteit van natuurcompensatie en het beheer daarvan die op nationaal en provinciaal niveau in wet- en regelgeving zijn opgenomen. Daarnaast bestaat het normenkader uit normen met betrekking tot toezicht, controle en naleving. Het normenkader is ter instemming voorgelegd aan betrokkenen binnen de provincie. Het normenkader is opgenomen in bijlage 1 van deelrapport II.

Afbakening

Het compensatiebeginsel is pas van toepassing indien:

1. de wezenlijke waarden en kenmerken (EHS)/instandhoudingsdoelstellingen (Nb-gebieden) van een beschermd gebied door een ingreep (significant) worden aangetast,
2. vervolgens aan de hand van het 'nee, tenzij'-principe is aangetoond dat er sprake is van (dwingende) redenen van groot openbaar belang en dat er geen haalbare alternatieve locaties of alternatieven voor de activiteit bestaan en
3. mitigerende maatregelen om de nadelige effecten weg te nemen of te ondervangen niet kunnen worden toegepast of niet volstaan.

Het onderzoek richt zich op de kwaliteit, zowel de planologische/juridische verankering als de uitvoering in het veld, van compensatiemaatregelen en het beheer daarvan bij ruimtelijke ingrepen in beschermde gebieden.

Dit houdt in dat niet gekeken wordt naar een juiste toepassing van de stappen voorafgaand aan compensatie (aantasting wezenlijke waarden en kenmerken, 'nee, tenzij'-principe en mitigerende maatregelen).

Ook wordt niet gekeken naar compensatie in het kader van de saldobenadering en herbegrenzing EHS.

Wat de beschermde gebieden betreft wordt aangesloten bij de afbakening zoals deze is weergegeven in de beleidsregel Natuurcompensatie van de provincie Noord-Brabant:

1. Groene Hoofdstructuur (GHS)⁵: samenhangend netwerk van alle natuur- en bosgebieden, landbouwgebieden en andere gebieden met bijzondere natuur- en landschappelijke waarden en landbouwgebieden die bijzondere potenties hebben voor de ontwikkeling van natuurwaarden;
2. AHS-landschap: landbouwgebieden waarin landschappelijke waarden voorkomen die nauw samenhangen met bijzondere natuurwaarden of landbouwgebieden die zelf geen bijzondere natuurwaarden bezitten maar vanwege hun ligging ten opzichte van bos- en natuurgebieden tot de AHS-landschap worden gerekend;
3. gebieden die in vigerende bestemmingsplannen zijn bestemd als bos- of natuurgebied.

Het onderzoek heeft betrekking op de periode juli 2004 - juli 2008.

Het aantal dossiers waarbij de provincie dient toe te zien op een correcte toepassing en uitvoering van compensatiemaatregelen betreft in deze periode in totaal 23 (2004 geen, 2005 4, 2006 5, 2007 6 en 2008 8).

⁵ Uitgaande van de begrenzing in de natuurgebiedsplannen, valt de EHS geheel binnen de streekplancategorie GHS.

Onderzoeksmethode

De rekenkamer heeft het onderzoek naar de kwaliteit van voorgenomen en, indien daar reeds sprake van was, uitgevoerde natuurcompensatiemaatregelen in de provincie Noord-Brabant gefaseerd uitgevoerd. Eerst is op basis van documentanalyse in kaart gebracht hoe de provincie inhoudelijk en organisatorisch invulling geeft aan haar taken en verantwoordelijkheden betreffende natuurcompensatie (onderzoeksvragen één en twee).

Vervolgens heeft bestudering van alle dossiers die binnen de onderzoeksperiode vallen plaatsgevonden. Daarbij stonden de onderzoeksvragen drie, vier en vijf centraal. Voorts is bij alle dossiers in het veld bekeken hoe invulling is gegeven aan de kwaliteitseis.

Tot slot is de vraag beantwoord op welke manier de informatie-uitwisseling tussen Gedeputeerde Staten (GS) en Provinciale Staten (PS) is vormgegeven (zesde onderzoeksvraag). Daarvoor zijn de documenten benodigd voor het beantwoorden van de eerste twee onderzoeksvragen, de dossiers en overige relevante stukken gebruikt.

Naast bestudering van alle relevante documenten, het dossieronderzoek en de veldbezoeken zijn interviews gehouden met vertegenwoordigers van de provinciale ambtelijke organisatie.

2 Conclusies en aanbevelingen

2.1 Conclusies

De hoofdvraag van het onderzoek luidt in hoeverre de provincie Noord-Brabant erin slaagt te waarborgen dat bij ruimtelijke ingrepen in natuurgebieden op een juiste wijze uitvoering wordt gegeven aan de compensatie-eis, dat per saldo geen netto verlies aan waarden optreedt voor wat betreft kwaliteit.

Met betrekking tot deze hoofdvraag zijn relevante constatering die uit het onderzoek van de rekenkamer naar voren zijn gekomen dat:

- de provincie het (nationale) natuurcompensatiebeleid op een adequate wijze heeft uitgewerkt in een provinciale beleidsregel, maar geen (werk)processen ten behoeve van de uitvoering van dit beleid op papier heeft vastgelegd;
- de provincie de beleidsregels in de praktijk onvoldoende naleeft;
- de provincie mede hierdoor in beperkte mate inzicht heeft in en greep heeft op de realisatie en het beheer van natuurcompensatieprojecten;
- er vooralsnog in de onderzoeksperiode sprake is van een afname, niet alleen in kwantiteit maar ook in kwaliteit, van natuurwaarden;
- GS in de onderzoeksperiode niet actief hebben gestuurd op de uitvoering van het (provinciale) natuurcompensatiebeleid en daarop ook niet zijn bevraagd door PS.

2.1.1 Hoofdconclusie

Op basis van bovenstaande constatering luidt de hoofdconclusie van de rekenkamer dat de provincie onvoldoende waarborgt dat het compenseren van aangetaste natuur transparant, juist en tijdig wordt gerealiseerd en de compensatielocatie op de lange termijn zodanig wordt beheerd, dat per saldo geen verlies aan natuurkwaliteit optreedt.

Deze hoofdconclusie is nader onder te verdelen in deelconclusies met betrekking tot respectievelijk de invulling van taken en verantwoordelijkheden betreffende natuurcompensatie door de provincie, de wijze waarop zij deze taken in de praktijk uitvoert (waarborging kwaliteit natuurcompensatie) en de informatie-uitwisseling tussen GS en PS.

2.1.2 Deelconclusies invulling taken en verantwoordelijkheden

Om de hoofdvraag van het onderzoek te kunnen beantwoorden heeft de rekenkamer eerst in kaart gebracht hoe de provincie in de onderzoeksperiode invulling heeft gegeven aan haar taken en verantwoordelijkheden met betrekking tot natuurcompensatie, zoals beschreven in hoofdstuk 1 (onderzoeksvraag 1).

Hiertoe is gekeken is naar het provinciale beleid met betrekking tot natuurcompensatie en de interne organisatie. Vervolgens is gekeken naar de wijze waarop de provincie het begrip kwaliteit definieert (onderzoeksvraag 2). De bevindingen met betrekking tot bovenstaande zaken zijn opgenomen in hoofdstuk 2 van deelrapport II. In hoofdstuk 3 van voorliggend deelrapport I worden deze samengevat. Hieronder volgen de deelconclusies die de rekenkamer hieruit trekt.

Deelconclusies invulling taken en verantwoordelijkheden:

- De rekenkamer concludeert dat binnen de provincie Noord-Brabant sprake is van een helder beleidskader met betrekking tot het compensatiebeginsel dat voldoet aan (de meest recente) nationale wet- en regelgeving. Dit komt tot uitdrukking in het feit dat de provincie de nationale kaders met betrekking tot natuurcompensatie voor ingrepen in de EHS heeft vastgelegd in zowel het Streekplan als in een afzonderlijke beleidsregel. Daarnaast heeft ze deze kaders ook van toepassing verklaard op de GHS en het AHS-landschap. Daarmee laat de provincie, in ieder geval op papier, zien ook een eigen doelstelling ten aanzien van natuurbehoud en -ontwikkeling te hebben. Wel plaatst de rekenkamer een kanttekening bij het feit dat de provincie andere overheden uitsluit van het overleggen van een bankgarantie als waarborg voor de realisatie van natuurcompensatie, terwijl daar geen sprake van is in vigerende regelgeving op nationaal niveau. De rekenkamer beschouwt dit als een gemiste kans.
- Hoewel sprake is van een actueel beleidskader op papier concludeert de rekenkamer dat de provincie dit in de praktijk niet consequent naleeft. In strijd met de nationale en provinciale beleidsregels is de provincie na goedkeuring van de compensatieplannen door GS niet meer bij de uitvoering hiervan betrokken. Hierdoor heeft de provincie noch op papier, noch in de praktijk, zicht op de voortgang en resultaten van de uitvoering van compensatieplannen. Dit brengt naar de mening van de rekenkamer het risico met zich mee dat compensatieverplichtingen niet of in onvoldoende mate worden nagekomen met als mogelijk resultaat verlies aan natuur (zowel kwantitatief als kwalitatief).
- Verder concludeert de rekenkamer dat het beleidskader niet expliciet is uitgewerkt in (werk)processen. Mede gezien de onduidelijkheid bij betrokkenen binnen de provincie over de exacte taak- en verantwoordelijkheidsverdeling tussen de directies ROH en ECL betreffende natuurcompensatie en onvoldoende afstemming tussen deze directies op dit punt, acht de rekenkamer dit een onwenselijke situatie.
- Wat betreft het begrip natuurkwaliteit concludeert de rekenkamer dat, uitgaande van de situatie zoals die op landelijk niveau heerst(e) tijdens de onderzoeksperiode, de provincie hieraan, ook in relatie tot natuurcompensatie, op papier op adequate wijze invulling heeft gegeven. Voor de GHS en het AHS-landschap geldt dit in mindere mate.

Gezien het feit dat betrokkenen binnen de provincie hebben opgemerkt dat in de praktijk met initiatiefnemers vaak discussie plaatsvindt over de kwaliteit van te compenseren natuurwaarden, zet de rekenkamer wel vraagtekens bij de bruikbaarheid van de manier waarop de provincie het begrip natuurkwaliteit definieert.

2.1.3 Deelconclusies waarborging kwaliteit natuurcompensatie

Na het in kaart brengen van de invulling door de provincie van haar taken en verantwoordelijkheden met betrekking tot natuurcompensatie, heeft de rekenkamer voor de beantwoording van de hoofdvraag gekeken naar de wijze waarop zij deze taken in de praktijk uitvoert (onderzoeksvragen 3 tot en met 5). Daartoe zijn zowel dossieronderzoek als veldbezoeken verricht. De bevindingen zijn opgenomen in hoofdstuk 3 van deelrapport II. In hoofdstuk 3 van voorliggend deelrapport I worden deze samengevat. Hieronder volgen de deelconclusies die de rekenkamer hieruit trekt.

In de bijlage van voorliggend rapport worden per dossier de belangrijkste bevindingen en oordelen met betrekking tot de kwaliteit van de natuurcompensatie, zoals op papier voorgesteld en in de praktijk uitgevoerd, weergegeven in een tabel.

Deelconclusies waarborging kwaliteit natuurcompensatie:

- De rekenkamer concludeert op basis van haar dossieronderzoek dat bij de meeste projecten waarbij natuurcompensatie plaats dient/diende te vinden niet of in onvoldoende mate wordt/is voldaan aan een aantal essentiële procedurele eisen. Het betreft met name de verplichting (voor initiatiefnemers) tot het opstellen van een compensatieplan, het sluiten van een compensatieovereenkomst tussen de betrokken partijen, de planologische verankering van de compensatielocatie in een bestemmingsplan en het verrichten van veldcontroles door de provincie.
- De rekenkamer concludeert dat de provincie de door haar opgestelde regels betreffende natuurcompensatie zelf niet consequent naleeft en ook niet adequaat toeziet op de naleving hiervan door andere betrokken partijen.
- Voorts beschouwt de rekenkamer het feit dat ten tijde van het onderzoek slechts bij 5 projecten de compensatielocatie ook reeds als natuur/bos bestemd was als zorgwekkend. Zij is van mening dat als dit niet tijdig, dat wil zeggen gelijktijdig met de ingreepprocedure, plaatsvindt, het bestemmen van de compensatielocatie als natuur-/bosgebied uit het zicht van de provincie raakt, met als gevaar dat dit ook niet (meer) gebeurt en er uiteindelijk als nettoresultaat verlies aan natuur optreedt (zowel kwantitatief als kwalitatief).
- Wat betreft de inhoud van de compensatieplannen concludeert de rekenkamer dat deze, zeker als het om de kwaliteit gaat en in mindere mate als het om de volledigheid gaat, voor verbetering vatbaar zijn.

- Met betrekking tot het feit dat in veel van de onderzochte gevallen inzicht in het te voeren beheer en/of inzicht in wie het beheer gaat uitvoeren ontbreekt, merkt de rekenkamer op dat hierdoor ook een goed zicht ontbreekt op de wijze waarop (de kwantiteit en kwaliteit van) de gerealiseerde compensatiemaatregelen op korte en lange termijn worden gewaarborgd. Bovendien kan op deze manier hier ook niet op worden gecontroleerd en indien nodig worden bijgestuurd.
- Op grond van bovenstaande conclusies en de resultaten van de veldbezoeken concludeert de rekenkamer dat sprake is van een overwegend negatief netto resultaat als het gaat om door initiatiefnemers bij een ingreep in beschermde natuur uit te voeren, dan wel uitgevoerde, compensatieverplichtingen. Zeker ook gezien het feit dat de provincie in de meeste gevallen geen sanctiemogelijkheid (in de vorm van een bankgarantie) inzet bij het niet nakomen van compensatieverplichtingen door initiatiefnemers (omdat het hier gemeenten betreft), beoordeelt de rekenkamer de huidige situatie als zorgwekkend. Het werkt naar haar mening het risico op een afname, zowel qua omvang als kwaliteit, van bestaande natuur in de hand. De rekenkamer wijst er op dat veldbezoeken hebben uitgewezen dat, hiervan in de onderzoeksperiode, in een aantal gevallen ook daadwerkelijk sprake is.

2.1.4 Deelconclusies informatie-uitwisseling GS - PS

In deze paragraaf worden de deelconclusies betreffende de informatie-uitwisseling tussen GS en PS over de uitvoering en realisatie van natuurcompensatie in de provincie weergegeven (onderzoeksvraag 6).

Deelconclusies informatie-uitwisseling GS-PS:

- De rekenkamer concludeert op basis van het onderzoek dat PS in de onderzoeksperiode over de uitvoering van het natuurcompensatiebeleid niet structureel door GS zijn geïnformeerd en daar ook niet om hebben gevraagd. De jaarlijkse rapportage aan de Statencommissie RM bevat naar de mening van de rekenkamer ook geen inhoudelijke informatie over de stand van zaken betreffende de daadwerkelijke realisatie van de compensatieverplichtingen. Wat betreft het besluit van GS om vanaf 2009 alleen in MARAP's over de toepassing van het natuurcompensatiebeginsel te rapporteren, merkt de rekenkamer op dat deze worden opgesteld voor het College en PS en de Statencommissies deze niet ontvangen.
- Verder concludeert de rekenkamer dat, ondanks dat uit (beperkte) informatie-uitwisseling met PS blijkt dat GS belang hechten aan monitoring en handhaving in het kader van natuurcompensatie, deze zaken in de praktijk niet of nauwelijks tot uitvoering zijn gebracht.

2.2 Aanbevelingen

Op grond van de in de vorige paragrafen weergegeven hoofd- en deelconclusies formuleert de rekenkamer de volgende aanbevelingen aan GS:

1. Zie, binnen de mogelijkheden van de nWro, toe op een strikte toepassing (zowel naar kwantiteit als kwaliteit) van natuurcompensatie.
2. Richt de provinciale organisatie zodanig in dat sprake is van zowel kwantitatieve als kwalitatieve borging van dit toezicht.
3. Maak daarbij in ieder geval gebruik van het instrument Bankgaranties, ongeacht of de initiatiefnemer die een compensatieverplichting aangaat een andere overheid of een particulier is.
4. Organiseer een publiek toegankelijk informatiepunt waar overheden, maatschappelijke organisaties en betrokken burgers een actueel inzicht kunnen krijgen in de stand van zaken rond de uitvoering van de ingreep en de daarmee gepaard gaande compensatieverplichtingen.
5. Waarborg dat ook kleine compensatieverplichtingen worden nagekomen en onderzoek in dit verband de mogelijkheden tot bundeling van de betreffende compensatieplannen.

Aan PS formuleert de rekenkamer de volgende aanbeveling:

1. Vraag van GS een periodieke verantwoording over de wijze waarop zij invulling geven aan hun taken en verantwoordelijkheden met betrekking tot natuurcompensatie.

3 Samenvattende bevindingen

3.1 Taken en verantwoordelijkheden

3.1.1 Provinciaal Beleid

De provincie Noord-Brabant heeft in 1997, als nadere uitwerking van het streekplan uit 1992, de notitie 'Toepassing Compensatiebeginsel Noord-Brabant' vastgesteld. Deze notitie is per 1 januari 2006 vervangen door de beleidsregel Natuurcompensatie provincie Noord-Brabant. Aanleiding hiervoor vormde een in 2004 uitgevoerde evaluatie van het natuurcompensatiebeleid.

Daaruit bleek dat:

- betere registratie en monitoring van de uitvoering van compensatieplannen gewenst was;
 - het compensatiebeleid op een aantal punten verduidelijking dan wel aanpassing behoefde;
 - nieuwe wettelijke kaders in het compensatiebeleid moesten worden ingebed.
- Bovenstaande punten zijn uitgewerkt in de beleidsregel Natuurcompensatie.

De beleidsregel Natuurcompensatie beschrijft de provinciale voorwaarden waaronder gecompenseerd moet worden en criteria waaraan compensatie dient te voldoen. De rekenkamer heeft geconstateerd dat de beleidsregel de nationale wet- en regelgeving volgt en daarnaast enkele, specifiek voor de provincie Noord-Brabant geldende, aanvullende voorschriften bevat, die niet in strijd zijn met de nationale wetgeving.

De beleidsregel is naast de EHS van toepassing op de Groene Hoofdstructuur (GHS), het Agrarische Hoofdstructuur-landschap (AHS-landschap) en op gebieden die in vigerende bestemmingsplannen zijn bestemd als bos- of natuurgebied. De rekenkamer constateert dat de provincie hiermee, naast het realiseren van rijksdoelen, ook inzet op het realiseren van eigen provinciale 'groene' doelen.

In mei 2007 hebben rijk en provincies gezamenlijk het compensatiebeginsel in de EHS op een aantal punten nader uitgewerkt in het document 'Spelregels EHS. Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS saldo-benadering en herbegrenzen EHS'. Naar de mening van de provincie geven deze spelregels geen aanleiding tot aanpassing van de beleidsregel Natuurcompensatie, omdat de inhoud ervan hiermee al in overeenstemming is. De rekenkamer heeft geconstateerd dat dit juist is. Wel plaatst ze een kanttekening bij het feit dat de provincie andere overheden uitsluit van de verplichting om een bankgarantie te overleggen ter financiële waarborging van de uitvoering en het beheer van de compensatiemaatregelen, terwijl daarvan in de spelregels EHS geen sprake is.

Per 1 juli 2008 is de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (nWro) van kracht. Daarmee is de bevoegdheid van provincies om bestemmingsplannen goed te keuren komen te vervallen. Betrokkenen binnen de provincie hebben opgemerkt dat daardoor sindsdien sprake is van onduidelijkheid over taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van verschillende partijen bij natuurcompensatie. Naar zeggen van deze betrokkenen dienen de Structuurvisie RO en de Verordening Ruimte, die momenteel door de provincie worden opgesteld, daarover duidelijkheid te scheppen.

3.1.2 Interne organisatie

De directies Ruimtelijke Ontwikkeling en Handhaving (ROH) en Ecologie (ECL) zijn belast met de uitvoering van het provinciale natuurcompensatiebeleid. De betreffende ambtenaren (buitengebiedplanologen (ROH) en gebiedsadviseurs (ECL)) binnen deze directies hebben gemiddeld 450, respectievelijk 420 uren per jaar beschikbaar voor de uitvoering van werkzaamheden in het kader van natuurcompensatie.

Hieronder volgt een beknopte beschrijving van de stappen die in de praktijk moeten worden doorlopen indien het compensatiebeginsel van toepassing is. Deze beschrijving heeft de rekenkamer gedistilleerd uit interviews met betrokkenen binnen de provincie. Er zijn geen werkprocessen op papier vastgelegd. Indien een ingreep in een beschermd natuurgebied na toetsing van het 'nee, tenzij'-principe wordt toegestaan, dan wordt het daarbij verplicht gestelde compensatieplan ter toetsing voorgelegd aan de directies ROH en ECL. Zij beoordelen het plan aan de hand van de beleidsregel Natuurcompensatie. De adviezen van de directies ROH en ECL betreffende het compensatieplan worden ter controle voorgelegd aan de Interne Commissie Concept Adviezen (ICCA) van de provincie. Vervolgens ontvangen de initiatiefnemer en de Provinciale Commissie Gemeentelijke Plannen (PCGP) de adviezen. De initiatiefnemer past het compensatieplan naar aanleiding hiervan al dan niet aan en dient het definitieve plan ter goedkeuring in bij de provincie.

In de goedkeuringsfase stelt de directie ROH een conceptbesluit op, op basis van eerdere uitgebrachte directieadviezen. Dit besluit wordt ter controle voorgelegd aan de Interne Commissie Concept Besluiten (ICCB). Uiteindelijk brengt de PCGP een advies uit aan GS. Mede op basis daarvan verlenen GS volledige, gedeeltelijke of geen goedkeuring aan het compensatieplan. Bij (gedeeltelijke) goedkeuring voert de directie ECL een aantal gegevens in het Compensatieregistratiesysteem van de provincie in.

Naar zeggen van betrokkenen binnen de provincie is de provincie na goedkeuring van de compensatieplannen door GS, niet meer bij de uitvoering van de compensatie betrokken. Opgemerkt is dat als de uitvoering en/of het beheer van de compensatiemaatregelen in handen is of komt van een natuurbeherende

organisatie, de provincie erop vertrouwt dat deze zaken conform het compensatieplan zullen plaatsvinden.

Wat betreft (de uitvoering van) het provinciale natuurcompensatiebeleid zijn betrokkenen binnen de provincie van mening dat, ondanks een formeel leidende rol van de directie ROH, de exacte taak- en verantwoordelijkheidsverdeling tussen beide directies in de dagelijkse praktijk niet duidelijk is. Ook beoordelen ze de informatie-uitwisseling en (inhoudelijke) afstemming tussen de betrokken directies op dit punt niet altijd als voldoende.

3.1.3 Definitie natuurkwaliteit

Vanaf 1995 wordt in Nederland natuurkwaliteit uitgedrukt in natuurdoelen en natuurdoeltypen. Deze zijn destijds vastgelegd in het Handboek natuurdoeltypen in Nederland⁶. Vervolgens zijn in de nota 'Natuur voor mensen, mensen voor natuur' (nota NvM)⁷ 27 soorten natuur (natuurdoelen) vastgelegd en voor iedere soort aangegeven hoeveel hectares hiervan (dienen te) worden gerealiseerd. Naar aanleiding van de nota NvM is het Handboek natuurdoeltypen herzien (2003); de 27 natuurdoelen zijn nader uitgewerkt in 92 natuurdoeltypen. Een natuurdoeltype is een in het natuurbeleid nagestreefd type ecosysteem dat een bepaalde biodiversiteit⁸ en een bepaalde mate van natuurlijkheid als kwaliteitskenmerken heeft.

Na het verschijnen van het herziene handboek heeft de minister van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) provincies verzocht op kaarten aan te geven welke soorten natuur zij in 2018 binnen en buiten de EHS in hun provincie nastreven. In 2003 zijn de provinciale natuurdoeltypenkaarten geaggregeerd in een voorlopige landelijke natuurdoelenkaart (NDK). Destijds was het streven eind 2005 een definitieve NDK op te leveren⁹ als dynamisch toetsingskader voor de gewenste natuurkwaliteit in Nederland. Tot op heden is de NDK niet definitief vastgesteld. Voornaamste reden daarvan is dat provincies verschillende aanpakken hanteren bij het toekennen van natuurdoeltypen¹⁰. Hierdoor is sturen op natuurkwaliteit moeilijk realiseerbaar gebleken. Om dit wel mogelijk te maken zijn rijk, provincies en terreinbeheerders onlangs het project 'Omvorming

⁶ Handboek Natuurdoeltypen, Bal et al., 1995.

⁷ Ministerie van LNV, 2000.

⁸ Een nagestreefde combinatie van biotische en abiotische kenmerken op een bepaalde ruimtelijke schaal. Biotische kenmerken zijn planten- en diersoorten en soortcombinaties. Abiotische kenmerken zijn onder andere de bodem, het reliëf en de hydrologische gesteldheid van een gebied.

⁹ Brief van de minister van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit, Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 29 200 XIV, nr. 63.

¹⁰ De Index gewogen. Over taal en taalbeheersing. Advies van de commissie Audit Index Natuur, Landschap en Recreatie, 15 oktober 2008.

Programma Beheer/Waarborgen Natuurkwaliteit' gestart. Doel hiervan is overeenstemming te bereiken over de definitie van natuurkwaliteit en de wijze van monitoring. Omdat dit project buiten de onderzoeksperiode valt is, voor de beoordeling van de invulling van het begrip kwaliteit in het kader van natuurcompensatie door de provincie, uitgegaan van de vigerende landelijke richtlijnen omtrent natuurdoelen en natuurdoeltypen.

De provincie Noord-Brabant heeft in 2002 de begrenzing van de EHS vastgelegd in elf natuurgebiedsplannen en één beheersgebiedsplan. In de natuurgebiedsplannen en het beheersplan zijn, voor de percelen die tot de EHS behoren, onder meer de gewenste natuurdoelen vastgelegd en de mogelijkheden voor grondverwerving en particulier natuurbeheer. Bij elk natuurgebiedsplan horen drie atlanten/kaarten. Eén daarvan bevat een overzicht van (te behouden/ontwikkelen) natuurdoeltypen (streefbeeld) op perceelsniveau. Op deze manier heeft de provincie voor de EHS invulling gegeven aan het begrip natuurkwaliteit.

Uit interviews met betrokkenen binnen de provincie is naar voren gekomen dat het begrip natuurkwaliteit, in tegenstelling tot voor de EHS, (nog) niet voor de gehele GHS en AHS is uitgewerkt en vastgelegd. Ook is naar voren gebracht dat er in de praktijk vaak discussies plaatsvinden met initiatiefnemers over de waarden die gecompenseerd moeten worden en de kwaliteit van de waarden die terug dienen te komen. Belangrijke oorzaken daarvan zijn volgens de geïnterviewden dat het bij natuurwaarden niet om objectieve, harde gegevens gaat en vaak sprake is van een hypothetische situatie, bijvoorbeeld als het gaat om aantasting van potentiële natuurwaarden.

3.2 Waarborging kwaliteit natuurcompensatie

3.2.1 Dossieronderzoek

Algemene gegevens

In de onderzoeksperiode hebben GS van de provincie Noord-Brabant 23 projecten vastgesteld waarbij natuurcompensatie vereist is. Bij 19 projecten dient/diende (mede) in het kader van de EHS-regelgeving compensatie plaats te vinden. Bij de overige 4 projecten op grond van de boswet en/of naar aanleiding van een ingreep in de GHS. In totaal betreft de te compenseren oppervlakte ruim 51 hectare. Bij 9 projecten was de (uiterste datum waarop de compensatie gereed dient te zijn) ten tijde van het onderzoek verstreken.

Procedurele eisen

Voor alle projecten is door middel van dossieronderzoek nagegaan in hoeverre is/ wordt voldaan aan de procedurele eisen zoals die in interne en externe

regelgeving worden gesteld. Op hoofdlijnen komen deze erop neer dat (in de dossiers) sprake dient te zijn van:

- een natuurcompensatieplan;
- een getekende natuurcompensatieovereenkomst tussen de provincie en de initiatiefnemer/gemeente;
- een koppeling van het natuurcompensatieplan aan het bestemmingsplan waarin de compensatie wordt geregeld;
- planologische veiligstelling/verankering van de compensatie(locatie)¹¹;
- steekproefsgewijze veldcontroles door de provincie;
- toevoeging van de compensatielocatie aan de EHS.

In minder dan de helft (11) van de onderzochte dossiers is een compensatieplan aangetroffen. Wat de overige dossiers betreft ontbreekt bij de meeste (10) een dergelijk plan en is bij 2 voor slechts een deel van de voorgestelde compensatielocaties een compensatieplan aanwezig.

Verder is uit het dossieronderzoek gebleken dat de meeste dossiers (17) geen compensatieovereenkomst bevatten. De compensatieovereenkomsten die wel in de dossiers zijn aangetroffen (6) zijn opgesteld volgens de provinciale 'Modelovereenkomst inzake het zekerstellen van natuurcompensatie', die als bijlage bij de beleidsregel Natuurcompensatie is opgenomen. Eén van deze overeenkomsten is overigens niet door de provincie ondertekend en heeft daardoor geen juridisch bindende status (niet rechtsgeldig).

In 4 van de 6 dossiers is naast de compensatieovereenkomst ook sprake van een compensatieplan. Deze 4 dossiers voldoen daarmee aan de (provinciale) eis dat, om de feitelijke uitvoering en het beheer van het natuurcompensatieplan te garanderen, betrokken partijen een overeenkomst sluiten en dat deze onderdeel uitmaakt van het natuurcompensatieplan.

Bij de projecten waarvoor geheel of gedeeltelijk een compensatieplan is opgesteld (13) is/was, op 2 projecten na, sprake van een koppeling van dit plan aan een bestemmingsplanprocedure. Vooralsnog is echter slechts bij 2 van deze projecten ook sprake van daadwerkelijke planologische veiligstelling van de compensatie; de compensatielocaties hebben hier reeds de bestemming natuur-, respectievelijk bosgebied gekregen. Bij de overige projecten waarvoor een compensatieplan is opgesteld (9) was, zo blijkt uit de betreffende dossiers, ten tijde van het onderzoek de planologische veiligstelling van de compensatielocatie in procedure.

Van de projecten waarvoor geen compensatieplan is opgesteld (10) is bij 4 sprake van een bestemmingsplanprocedure. Bij 3 daarvan was de compensatielocatie ten tijde van het onderzoek ook daadwerkelijk planologisch beschermd (bestemd als bos).

¹¹ Het bestemmen van de compensatielocatie als natuur-, bosgebied of iets soortgelijks.

Bij de overige projecten waarvoor geen compensatieplan is opgesteld (6) zijn in de dossiers in het geheel geen maatregelen aangetroffen die wijzen op een bestemmingsplanprocedure dan wel planologische veiligstelling van de compensatielocatie.

Van de compensatieprojecten die gerealiseerd dien(d)en te worden (mede) als gevolg van een ingreep in de EHS (19) valt, met uitzondering van 1 project, op basis van de dossiers niet te achterhalen of de betreffende compensatielocaties aan de EHS zijn/worden toegevoegd. Betrokkenen binnen de provincie hebben aangegeven dat in principe één keer per jaar een herziening van de EHS plaatsvindt. Hiervan uitgaande zou in ieder geval bij de betreffende projecten die door GS in de jaren 2004 tot en met 2008 zijn goedgekeurd en waarbij de compensatielocatie bekend is, sprake moeten zijn van een toevoeging aan de EHS.

Tot slot heeft de rekenkamer op basis van haar dossieronderzoek en interviews met betrokkenen binnen de provincie geconstateerd dat de provincie in de onderzoeksperiode geen (steekproefsgewijze) veldcontroles heeft verricht.

Inhoudelijke eisen

Naast procedurele eisen is ook gekeken naar inhoudelijke eisen.

Het betreft de volgende voor natuurcompensatie wezenlijke aspecten:

- De volledigheid¹² en kwaliteit van het compensatieplan;
- De volledigheid¹³ en kwaliteit van de compensatieovereenkomst;
- De waarborging van het beheer;
- De beschikbaarheid van voldoende middelen om de kwaliteit (op langere termijn) te garanderen.

De rekenkamer heeft geconstateerd dat de meeste (9) van de in de dossiers aangetroffen natuurcompensatieplannen alle vereiste informatie bevatten en dus als ‘volledig’ bestempeld kunnen worden. Bij 4 daarvan is de informatie in het plan kwalitatief gezien ook optimaal. Bij de overige 5 plannen is bij 3 de kwaliteit voldoende en bij 2 onvoldoende.

In de dossiers van de projecten waarvan het natuurcompensatieplan onvolledig is (4) ontbreekt in alle gevallen nagenoeg geheel een beschrijving van de (korte en lange termijn) beheersmaatregelen. Daarnaast wordt in 2 gevallen geen inzicht gegeven in de inrichting van de compensatielocatie en ontbreekt in een enkel geval een kaart waarop de ingreeplocatie is aangegeven dan wel een

¹² ‘In het compensatieplan worden in ieder geval weergegeven, de begrenzing, de natuurdoelen, maatregelen, het ontwikkelingsbeheer, het reguliere beheer, termijnen, een tijdspad voor realisatie, en een evaluatiemoment ten aanzien van de kwaliteit van de gerealiseerde compensatienatuur’ (SGR/Nota Ruimte). Deze bepalingen ten aanzien van de inhoud van het compensatieplan zijn verwoord in artikel 3 van de beleidsregel Natuurcompensatie van de provincie Noord-Brabant.

¹³ Uitgaande van de provinciale ‘Modelovereenkomst natuurcompensatie’.

verantwoording van de natuurwaarden die verloren gaan. Wat betreft de kwaliteit van de wel aanwezige informatie in de betreffende compensatieplannen heeft de rekenkamer geconstateerd dat deze in 1 geval voldoende (maar niet optimaal) is, in 1 geval matig en in 2 gevallen onvoldoende.

Wat betreft de in de dossiers aangetroffen en door alle betrokken partijen (inclusief de provincie) ondertekende compensatieovereenkomsten heeft de rekenkamer geconstateerd dat deze allemaal (5) als ‘volledig’ bestempeld kunnen worden. Op 1 overeenkomst na is de betreffende informatie ook van optimale kwaliteit. De informatie van deze ene overeenkomst is onvoldoende.

In 9 dossiers zonder compensatieplan en, zoals reeds eerder vermeld de 4 dossiers met een onvolledig compensatieplan, is geen informatie aangetroffen over hoe het beheer op korte en lange termijn wordt vormgegeven. Op basis van het dossieronderzoek kan wel worden geconstateerd dat het beheer bij 6 van deze projecten wordt overgelaten aan/in handen is van een natuurbeherende organisatie. Overigens hebben de veldbezoeken uitgewezen dat met betrekking tot deze projecten nog geen compensatiemaatregelen zijn uitgevoerd. Over het algemeen wordt er in de praktijk vanuit gegaan dat het toewijzen van het beheer aan een natuurbeherende organisatie een hoge mate van zekerheid biedt op een kwalitatief goede uitvoering daarvan. Bij de andere projecten waar geen informatie is aangetroffen over de vormgeving van het beheer (7) is daarnaast ook niet bekend wie het beheer gaat voeren.

Van de projecten waar op basis van het compensatieplan (9) dan wel een contract (1) inzicht bestaat in het te voeren beheer, is bij 4 ook bekend wie het beheer voert/gaat voeren; bij 2 een natuurbeherende organisatie en bij 2 de betreffende gemeente.

De volgende tabel geeft een totaal overzicht van de stand van zaken met betrekking tot het beheer.

Tabel 1

Beheerder	Bekend	Onbekend
Beheersmaatregelen		
Bekend	4	6
Niet bekend	6	7

Op basis van het dossieronderzoek heeft de rekenkamer geconstateerd dat bij de meeste projecten (16) de vraag of de beschikbaarheid van middelen voldoende is om de kwaliteit (ook op langere termijn) te garanderen niet beantwoord kan worden. In principe kunnen bankgaranties hier inzicht in geven. Deze zijn echter niet in de betreffende dossiers aangetroffen.

3.2.2 Veldbezoeken

Bij de veldbezoeken is nagegaan of de compensatie gerealiseerd is, zo ja of deze conform het compensatieplan/de -overeenkomst is gebeurd en wat de kwaliteit van de uitgevoerde compensatiemaatregelen is. Samen bepalen deze zaken het netto resultaat van de ingreep (in hoeverre treedt er op termijn naar verwachting winst of verlies op aan wezenlijke kenmerken en natuurwaarden, als gevolg van de ingreep).

De rekenkamer heeft op basis van de veldbezoeken vastgesteld dat bij 8 van de 23 projecten er op de betreffende compensatielocatie(s) ook daadwerkelijk compensatiemaatregelen zijn uitgevoerd. Bij de helft daarvan was ten tijde van het onderzoek de vervaldatum verstreken bij de andere helft was dit nog niet het geval. Voorts is uit de veldbezoeken gebleken dat bij 2 van deze 8 projecten de compensatiemaatregelen ook geheel zijn uitgevoerd zoals beschreven in het betreffende compensatieplan. Bovendien verkeerden de aanplant en/of andere uitgevoerde maatregelen, op de betreffende compensatielocaties ten tijde van het veldbezoek in een prima staat. Al met al is bij deze 2 projecten dan ook sprake van een optimaal netto resultaat. Met andere woorden, naar verwachting zal er op termijn sprake zijn van winst aan natuurwaarden.

Verder is uit de veldbezoeken gebleken dat van de overige 6 projecten bij 1 de compensatie grotendeels conform het compensatieplan is gerealiseerd en de waargenomen compensatiemaatregelen er kwalitatief gezien ook goed uitzagen. Het netto resultaat kan bij dit project dan ook als goed worden bestempeld. Met andere woorden, naar verwachting zal er op termijn geen verlies aan natuurwaarden optreden.

Ten aanzien van 2 andere projecten heeft het veldbezoek uitgewezen dat op de aangewezen compensatielocaties sprake is van kwalitatief gezien goed uitgevoerde compensatiemaatregelen. Omdat bij deze projecten echter noch sprake is van een compensatieplan, noch van een compensatieovereenkomst, waaruit blijkt wat de oppervlakte is van het gebied dat wordt aangetast en welke natuurwaarden (kwaliteit) daarbij verloren gaan, kan over het netto resultaat geen uitspraak worden gedaan.

Wat betreft de laatste 3 van de 8 projecten, waarbij ten tijde van het onderzoek compensatiemaatregelen waren uitgevoerd, kan op basis van de veldbezoeken worden geconstateerd dat deze maatregelen bij 2 in geringe mate overeenkomen met de voorgestelde maatregelen in het compensatieplan. De kwaliteit van de gerealiseerde compensatiemaatregelen is bij 1 van deze projecten matig en bij de andere onvoldoende. Daarmee kan het netto resultaat bij deze projecten worden bestempeld als respectievelijk matig en onvoldoende. Met andere woorden, er zal naar verwachting op termijn sprake zijn van een gering verlies, respectievelijk verlies, aan natuurwaarden.

Ten aanzien van het laatste project volgt uit het veldbezoek dat de gerealiseerde compensatiemaatregelen niet of nauwelijks overeenkomen met de maatregelen zoals beschreven in het compensatieplan.

Bovendien was de kwaliteit van de waargenomen compensatiemaatregelen bij dit project ver onder de maat, zodat sprake is van een ruim onvoldoende netto resultaat. Met ander woorden, vooralsnog is sprake van verlies aan natuurwaarden (zowel kwantitatief als kwalitatief) en de verwachting is dat daarvan zonder nadere ingreep ook op termijn sprake van zal zijn.

In onderstaande tabel wordt, uitgaande van de mate waarin de compensatie is uitgevoerd conform het compensatieplan en de kwaliteit van de waargenomen compensatiemaatregelen in het veld, het netto resultaat van de 8 gerealiseerde compensatieprojecten samengevat.

Wat betreft de 15 overige in het onderzoek betrokken projecten kan bij 8 projecten geen eindoordeel in termen van een netto resultaat worden uitgesproken, omdat noch sprake is van een compensatieplan/-overeenkomst, noch van gerealiseerde compensatiemaatregelen en bij 7 projecten niet omdat de compensatiemaatregelen nog niet zijn uitgevoerd.

Bij 3, respectievelijk 1 hiervan is overigens de vervaldatum al wel verstreken.

Tabel 2: Uitvoering compensatiemaatregelen

Kwaliteit	++	+	+/-	-	--	n.t.b.	Totaal
Conform plan							
++	2						2
+		1					1
+/-			1	1			2
-							
--					1		1
Niet te beoordelen (n.t.b.)		2				15	17
Totaal	2	3	1	1	1	15	23

4 Bestuurlijke reactie

Op 7 oktober 2009 heeft de rekenkamer het concept Bestuurlijk rapport aangeboden aan Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant voor een bestuurlijke reactie. Op 4 november 2009 ontving de rekenkamer het navolgende antwoord:

Op 7 oktober 2009 zond u ons het concept rapport van het onderzoek naar de kwaliteit van natuurcompensatie in de provincie Noord-Brabant. U verzocht ons om een bestuurlijke reactie. Hieraan voldoen wij graag.

In algemeenheid herkennen wij de in het rapport opgenomen conclusies en aanbevelingen. Wij hebben echter behoefte om hierop toch enige nuancering aan te brengen, omdat anders het beeld zou kunnen ontstaan dat in de voorbije jaren onvoldoende de beleidsregel natuurcompensatie in acht is genomen, waardoor aantasting van de EHS heeft plaatsgevonden.

Voorafgaand constateren wij dat het rapport doet overkomen alsof alle dossiers met betrekking tot natuurcompensatie binnen de gestelde periode door u zijn onderzocht. Evenwel heeft u, om u moverende redenen, bepaalde dossiers niet gezien. Daarnaast moeten wij, helaas, ook constateren dat enige projecten waarbij compensatie aan de orde is, niet onder uw aandacht zijn gebracht. Wij verwachten evenwel dat uw rapport een goede weergave is van de wijze waarop binnen de provincie met natuurcompensatie in de door u onderzochte periode is omgegaan.

U constateert terecht dat er thans geen duidelijke (werk)processen zijn ten behoeve van een transparante uitvoering van het natuurcompensatiebeleid, inclusief monitoring en handhaving. De huidige werkafspraken maken deel uit van verschillende werkprocessen. Met u zijn wij van mening dat transparante werkafspraken een betere borging van de natuurcompensatie met zich brengt. Hierdoor worden tevens onze sturingsmogelijkheden vergroot. Uw onderzoek bevestigt de noodzaak voor een herijking en verankering van een werkproces ten aanzien van natuurcompensatie. Vooralsnog zien wij daarbij geen noodzaak voor het inzetten van het instrument bankgarantie. Als gevolg van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening heeft een verschuiving van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden, ook als het gaat om natuurcompensatie, plaatsgevonden. De nieuwe provinciale structuurvisie RO en de verordening Ruimte geven meer duidelijkheid over de nieuwe rolverdeling. De werkprocessen zullen daarop worden afgestemd.

Vooropgesteld dat wij u constatering onderschrijven dat er binnen de provincie Noord-Brabant sprake is van een helder beleidskader met betrekking tot het compensatiebeginsel dat voldoet aan de meest recente nationale wet- en

regelgeving, wordt verder in het rapport een beeld geschetst dat de kwaliteit van natuurcompensatie onder druk staat. Dit beeld delen wij niet om meerdere redenen.

Het compensatiebeginsel wordt uitdrukkelijk toegepast in die dossiers waar sprake is van een (mogelijke) aantasting van natuurwaarden.

Wij zijn ons daarbij bewust van het feit dat wij daarbij niet altijd de letter van het beleid hebben gevolgd, maar hebben wel steeds in de geest van de beleidsregel gehandeld. Wij zijn dan ook van mening dat op onderdelen uw rapport onvoldoende recht doet aan de werkelijkheid bij de provincie. Hieronder lichten wij dat toe. Indien u deze beelden deelt, geven wij u in overweging uw conclusies en aanbevelingen op die onderdelen aan te passen of aan te vullen.

In een (groot) aantal projecten van de door u onderzochte dossiers hebben wij, om verschillende redenen, gekozen om bepaalde procedurele eisen niet geheel te volgen, bv indien de urgentie van het project dat vroeg. Wij hebben dat gedaan in goed overleg met de betrokken partijen, wat meermalen heeft geleid tot een andere vorm van borging bijvoorbeeld schriftelijke toezeggingen of verklaringen van de gemeente. In veelal ambtelijk overleg wordt regelmatig bij de voortgang van de compensatie stilgestaan.

Ook ten aanzien van de compensatiemaatregelen en het beheer staat de kwaliteit van de compensatie voorop. Hierbij hanteren wij als uitgangspunt dat de na te streven natuurkwaliteit minimaal gelijk is aan de aangetaste kwaliteit.

In overleg met betrokken partijen stellen wij ons op basis van objectieve maatstaven consequent op om de na te streven natuurkwaliteit te borgen. Hierbij stimuleren wij dat het eigendom en beheer wordt ondergebracht bij een erkende natuurterreinbeherende organisatie en aansluiting wordt gezocht bij het Programma Beheer. Tevens hebben wij in 2008 expliciet via een brief aan de voorzitters van alle reconstructie- en gebiedscommissies de mogelijkheid onder de aandacht gebracht om kleinere compensatieverplichtingen te bundelen in robuuste structuren, waarbij, naar ons oordeel, al invulling is gegeven aan de door u bepleite bundeling.

Voorzover de compensatie heeft plaatsgevonden, zien wij in uw rapport een bevestiging van ons handelen in de geest van de beleidsregel Natuurcompensatie.

Daarnaast heeft voor een groot aantal van de onderzochte projecten de compensatie nog niet plaatsgevonden. Voor het overgrote merendeel van deze projecten is de realisatietermijn nog niet verstreken. Hierdoor is het momenteel nog niet duidelijk in hoeverre hier sprake zal zijn van een positief of negatief nettoresultaat. Wij hebben vertrouwen dat het uiteindelijke resultaat een toename van de kwaliteit van natuurwaarden zal zijn.

Uw constatering dat ‘vooral nog in de onderzoeksperiode sprake is van een afname, niet alleen in kwantiteit maar ook in kwaliteit, van natuurwaarden’ achten wij dan ook voorbarig.

In de bijlage gaan wij specifiek op de verschillende dossiers in.

Het behoeft geen verder betoog dat omtrent de dossiers waarvan de compensatie door u als onvoldoende is beoordeeld in overleg zal worden getreden met de betrokken partijen.

Wij zullen uw aanbeveling aan Provinciale Staten over het afleggen van een periodieke verantwoording overbrengen.

Wij vertrouwen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant

Bijlage: Onderzochte natuurcompensatiedossiers

Het betreft 23 dossiers, waarbij sprake is van 1 compensatiedossier in het kader van de boswet in plaats van de beleidsregel natuurcompensatie 2005.

Boswet

3.17	Den Engelsmanromrijten, Cranendonck	Beleidsregel natuurcompensatie n.v.t.
------	-------------------------------------	---------------------------------------

Gerealiseerde compensatiemaatregelen

	Dossier	Beoordeling ZRK Netto resultaat	Actie
3.1	Gildehuis, Nuenen	--	1.
3.3	Verbinding Deurne-Liessel A67	+	
3.4	Randweg Den Bosch-Vught	++	
3.5	Fietspad Valkenvoortweg, Waalwijk	-	2.
3.9	Trafostation, Eindhoven	++	
3.11	Bedrijventerrein Airpark, Budel	+/-	
3.12	Camping Soerendonk, Maarheeze	<i>niet beoordeeld</i>	
3.14	Agrarisch bedrijf, Heeze	+	
3.15	Glastuinbouwbedrijf, Asten	+	

1. Gemeente geeft aan dat de natuurcompensatie (4000 m² bosaanplant) is uitgevoerd op gemeentelijke grond. De gemeente beheert de 4000 m² gerealiseerde natuur in het kader van het gemeentelijk beheersplan. Als reactie op de kritiek over de kwaliteit van de gerealiseerde natuur op de aantastinglocatie (poel staat geen water in) geeft de gemeente aan dat voor de te compenseren natuur als inrichtingseis is gesteld dat de poel regelmatig droog

moet staan. De onderliggende documenten in kader van inrichting en beheer zijn beschikbaar bij de gemeente.

2. Gemeente heeft aangegeven dat het waterschap de maatregelen in 2007 heeft uitgevoerd. In overleg met de gemeente wordt gewerkt aan een oplossing.

Nog te realiseren compensatiemaatregelen

	Dossier	vervallen datum	vervaldatum	Actie
3.2	Oekelsbos, Zundert		7-6-2010	
3.6	Reconstructie N261 Waalwijk-Tilburg	3-5-2008		3.
3.7	Reconstructie N260 Alphen Chaam	3-5-2008		4.
3.8	Viaduct Zuid Willemsvaart, Someren	14-6-2008		5.
3.10	Woonwagenlocatie, Eindhoven	17-4-2009		6.
3.13	Uitbreiding sportpark, Neerkant		30-10-2009	7.
3.16	Uitkijktoren, Reusel		28-1-2010	
3.18	Bergbezinkbassin, Eindhoven		26-2-2010	
3.19	Natuurbrug Grootte Heide		26-2-2010	
3.20	Retentievoorziening Lage Mierden		1-4-2010	
3.21	Parkeerplaats Biesboschmuseum, Werkendam		8-4-2010	
3.22	Fietspad Reusel-Hulsel		15-4-2010	
3.23	Bestemmingsplan buitengebied Vessem		4-6-2010	

3. Uitvoering vindt plaats in de periode 2013-2015 (ombouw N261, inclusief opgenomen ecoduct). In het kader van de ombouw van de provinciale weg N261 Tilburg-Waalwijk is een (voorlopig) compensatieplan opgesteld. Dit plan bevat een taakstelling van 23,63 ha en geeft de realisatiemogelijkheden voor compensatie aan. Inmiddels is circa 20 ha verworven. Met de betreffende gemeenten en Natuurmonumenten (beoogd beheerder) vindt overleg plaats om de nieuwe bestemming en het beheer te regelen. In het definitieve compensatieplan wordt een beschrijving van de compensatiegronden opgenomen.

4. Project 260 traject Alphen-Baarle(aanleg parallelweg).

De EHS aantasting is meervoudig gecompenseerd op een perceel in de directe nabijheid. Staatsbosbeheer (SSB) wordt de beheerder (ook beheerder van de belendende percelen) die de inrichting van het terrein zal verzorgen ivm de beheerbaarheid van het totaal. Overeenkomst tot levering van de grond aan SSB die ingezet wordt voor natuurcompensatie wordt binnen afzienbare tijd (dit jaar) afgewikkeld bij de notaris. Hierbij is de afspraak vastgelegd dat SBB het perceel gaat inrichten conform de voorschriften van het bestemmingsplan (natuurcompensatie).

De compensatielocatie is ruimtelijk vastgelegd in het voor de reconstructie van de weg benodigde bestemmingsplan.

5. Project brug bij sluis 12 met bijbehorende wegenstructuur te Someren-Eind. De EHS aantasting betreft de potentiële waarde van het gebied, actuele waarde was niet aanwezig. De potentiële waarden zijn gecompenseerd, compensatiepercelen zijn gevonden in omgeving van natuurgebied De Grootte Peel. De compensatielocatie is ruimtelijk vastgelegd in het voor de bouw van de brug benodigde bestemmingsplan.

De beheerder is ook hier StaatsBosBeheer, ook beheerder van de belendende percelen, die de inrichting van het terrein zal verzorgen ivm de beheerbaarheid van het totaal en hun expertise hierin. Overeenkomst tot levering van de grond aan SSB die ingezet wordt voor natuurcompensatie wordt binnen afzienbare tijd (dit jaar) afgewikkeld bij de notaris. Hierbij is de afspraak vastgelegd dat SBB het perceel gaat inrichten conform de voorschriften van het bestemmingsplan (natuurcompensatie).

6. De aantasting en compensatie hebben beide nog niet plaatsgevonden. De gemeente geeft aan dat het project stil ligt vanwege bezwaar op de kapprocedure (aantastingslocatie). Ten behoeve van de natuurcompensatie zijn voorbereidingen getroffen. Zodra het project doorgang heeft wordt ook de natuurcompensatie gerealiseerd en vindt overleg met het planteam van de provincie plaats.

7. De gemeente geeft aan dat de natuurcompensatie (1688 m²) nog niet is uitgevoerd. De compensatieverplichting sportpark Neerkant is gekoppeld aan de compensatieverplichting voor het MOB-complex. De beide compensaties moeten plaatsvinden op een compensatieperceel van 0,9 ha binnen de Brouweidse Heide. Beide compensatieverplichtingen worden gelijktijdig uitgevoerd. Zodra het bestemmingsplan voor het MOB-complex onherroepelijk is (zitting bij ABRS is op 12 november a.s.) wordt de compensatie gerealiseerd.

5 Nawoord rekenkamer

De rekenkamer betreurt het dat Gedeputeerde Staten nauwelijks inhoudelijk ingaan op de conclusies en aanbevelingen van haar onderzoek. Dat Gedeputeerde Staten, in antwoord op het concept bestuurlijk rapport, ervoor gekozen hebben alsnog opmerkingen te maken over de bevindingen, die in een eerder stadium door de provincie zelf als correct en volledig waren aangemerkt, vindt zij opmerkelijk. Bovendien constateert de rekenkamer dat de in de bijlage bij de bestuurlijke reactie aangereikte informatie niet correspondeert met de informatie zoals aangetroffen in de onderzochte dossiers en vooral toekomstverwachtingen betreft.

Gedeputeerde Staten menen dat uit het onderzoek van de rekenkamer het beeld zou kunnen ontstaan dat, door het onvoldoende in acht nemen van de beleidsregel natuurcompensatie, aantasting van de EHS heeft plaatsgevonden. De rekenkamer heeft inderdaad vastgesteld dat de beleidsregel onvoldoende in acht is genomen, maar heeft aan die constatering niet de conclusie verbonden dat hierdoor aantasting van de EHS heeft plaatsgevonden.

Wat betreft de onderzochte dossiers merkt de rekenkamer het volgende op. De rekenkamer heeft de provincie gevraagd om van alle binnen de onderzoekstermijn vallende projecten de dossiers aan te reiken. De rekenkamer heeft alle projecten, zoals door de provincie aangeleverd, vervolgens onderzocht. Dat de rekenkamer, zoals door Gedeputeerde Staten opgemerkt, redenen zou hebben gehad om bepaalde dossiers niet te bezien, klopt derhalve niet. Bovendien neemt de rekenkamer met verbazing kennis van het feit dat de provincie zichzelf thans verwijt dat zij niet alle dossiers onder de aandacht van de rekenkamer heeft gebracht.

De rekenkamer is verheugd dat de provincie in het onderzoek de bevestiging ziet van de noodzaak om de werkprocessen ten aanzien van natuurcompensatie te herijken en verankeren.

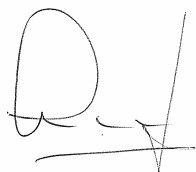
Gedeputeerde Staten geven aan dat zij het beeld dat de kwaliteit van de natuurcompensatie onder druk staat, niet delen. In de reactie ontbreekt evenwel een onderbouwing voor deze stelling. Gedeputeerde Staten vermelden weliswaar dat er inspanningen hebben plaatsgevonden, maar geven niet aan wat daarvan de resultaten zijn. Gedeputeerde Staten merken op dat de provincie niet altijd de letter van het beleid volgt, maar wel in de geest van de beleidsregel handelt, zonder dit overigens te expliciteren. De rekenkamer heeft in haar onderzoek vastgesteld dat de provincie na goedkeuring van de compensatieplannen, niet meer bij de uitvoering hiervan betrokken is. Zo verricht de provincie geen monitoring en veldcontroles, zoals in de beleidsregel voorgeschreven.

De rekenkamer beschouwt dit als een ernstige omissie, en ziet in redelijkheid niet in dat dan nog gesproken kan worden van handelen in de geest van de beleidsregel.

Gedeputeerde Staten geven aan dat zij erop vertrouwen dat het uiteindelijke resultaat van de natuurcompensatie een toename van de kwaliteit van de natuurwaarden zal zijn. De rekenkamer vindt 'vertrouwen' in dit verband een magere kwalificatie en acht dit, op basis van de uitkomsten van haar onderzoek, bovendien ongegrond.

Tot slot nodigt de rekenkamer Provinciale Staten uit om van Gedeputeerde Staten een inhoudelijke reactie te vragen op de aanbevelingen van de rekenkamer. Het feit dat Gedeputeerde Staten in hun reactie aangeven dat zij de conclusies van het rekenkameronderzoek in algemeenheid herkennen, kan daarvoor een goed uitgangspunt vormen.

Vastgesteld door de Zuidelijke Rekenkamer op 17 november 2009.

drs. L. Markensteyn
voorzitter

drs. P.W.M. de Kroon
secretaris

Bijlage 1 Tabel samenvattende bevindingen

In de volgende tabel wordt per dossier een eindoordeel gepresenteerd met betrekking tot de kwaliteit van de natuurcompensatie, zoals op papier voorgesteld en in de praktijk ingevuld.

Hier komen vier, voor de natuurcompensatie wezenlijke aspecten aan de orde, namelijk:

- de volledigheid en kwaliteit van het compensatieplan;
- de volledigheid en kwaliteit van de compensatieovereenkomst;
- de waarborging van het beheer;
- de beschikbaarheid van voldoende middelen om de kwaliteit (op langere termijn) te garanderen;
- de uitvoering; is de compensatie conform het compensatieplan/-overeenkomst gerealiseerd en wat is de kwaliteit van de uitgevoerde compensatiemaatregelen (het netto resultaat van de ingreep, treedt er verlies op aan wezenlijke kenmerken en waarden als gevolg van de ingreep).

Deze tabel is met plussen en minnen ingevuld. Met betrekking tot de volledigheid van het compensatieplan en de compensatieovereenkomst betekent een score van één plus dat aan de betreffende vereisten volledig is voldaan. Een score van één min betekent in dit geval dat niet volledig aan de vereisten is voldaan en een score van twee minnen dat het betreffende plan, dan wel overeenkomst geheel niet in het dossier is aangetroffen.

Wat betreft de kwaliteit betekent een score van twee plussen dat aan de betreffende vereisten kwalitatief optimaal wordt voldaan en een score van één plus dat hieraan kwalitatief voldoende, maar niet optimaal wordt voldaan. Op gelijke wijze betekent een score van twee minnen dat aan de betreffende vereisten kwalitatief ruim onvoldoende wordt voldaan en een score van één min dat hieraan kwalitatief onvoldoende wordt voldaan. Een score van plus - min betekent dat aan de vereisten kwalitatief matig wordt voldaan.

Tabel 3: Kwaliteit Natuurcompensatie

Dossier	Compensatieplan		Overeenkomst		Beheer	Middelen	Uitvoering plan/overeenkomst	
	volledig	kwaliteit	volledig	Kwaliteit			Conform plan/ovk	Netto resultaat
3.1 Gildehuis, Nuenen	-	+	--		-- ²	n.t.b. ¹	--	--
3.2 Oekelsbos, Zundert	--		+	-	+ ³	n.t.b.		
3.3 Verbinding Deurne-Liessel A67	+	++	--		+ ⁴	n.t.b.	+	+
3.4 Randweg Den-Bosch-Vught	+	++	--		++ ⁴	n.t.b.	++	++
3.5 Fietspad Valkenvoortweg, Waalwijk	-	-	+	+	-- ⁵	n.t.b.	+/-	-
3.6 Reconstructie N261 Waalwijk-Tilburg	--		--		+ ³	+		
3.7 Reconstructie N260 Alphen-Chaam	--		--		+ ³	n.t.b.		
3.8 Viaduct Zuid-Willemsvaart, Someren	--		--		+ ³	+		
3.9 Trafostation, Eindhoven	+	++	--		++ ⁶	+	++	++
3.10 Woonwagenlocatie, Eindhoven	+	-	--		+ ⁷	n.t.b.		
3.11 Bedrijventerrein Airpark, Budel	-	+/-	--		+/- ⁵	n.t.b.	+/-	+/-
3.12 Camping Soerendonk, Maarheeze	--		--		+/- (zie 3.11)	n.t.b.		
3.13 Uitbreiding sportpark, Neerkant	+	+	--		++ ⁸	+		
3.14 Agrarisch bedrijf, Heeze	--		--		++ ⁹	+		+
3.15 Glastuinbouwbedrijf, Asten	--		--		- ⁷	n.t.b.		+
3.16 Uitkijktoren, Reusel	+	-	+	+	+ ⁷	n.t.b.		

3.17 Den Engelsman-Romrijten I, Cranendonck	--		--		niet bekend	n.t.b.		
3.18 Bergbezinkbassin, Eindhoven	+	++	--		+ ⁷	n.t.b.		
3.19 Natuurbrug Groote Heide	--		--		+ ³	+		
3.20 Retentievoorziening Lage Mierden	+	+	+	+	+ ⁷	n.t.b.		
3.21 Parkeerplaats Biesboschmuseum, Werkendam	--		--		+ ³	+		
3.22 Fietspad Reusel-Hulsel	+	+	+	+	+ ⁷	n.t.b.		
3.23 Bestemmingsplan buitengebied, Vessem	-	-	-	-	+/- ⁷	n.t.b.		

Voetnoten tabel 3:

¹ n.t.b. = niet te beoordelen.

² Oordeel gebaseerd op veldbezoek.

³ Er zijn nog geen compensatiemaatregelen uitgevoerd. Het beheer wordt overgelaten aan een particuliere terreinbeherende organisatie. Dit scheidt de verwachting dat het beheer goed zal worden uitgevoerd. Hoe het beheer wordt vormgegeven is echter niet bekend.

⁴ In het compensatieplan worden beheersmaatregelen beschreven, maar uit de informatie blijkt niet wie het beheer gaat verrichten. Oordeel gebaseerd op zowel dossieronderzoek als veldbezoek.

⁵ Over hoe en door wie het beheer op korte en lange termijn wordt vormgegeven is in de dossiers geen informatie aangetroffen. Het oordeel is gebaseerd op het veldbezoek; zien de uitgevoerde compensatiemaatregelen er in het veld kwalitatief uitstekend/goed uit dan is de verwachting dat het beheer ook uitstekend/goed zal worden uitgevoerd. Evenzo geldt dat als de compensatiemaatregelen in de praktijk kwalitatief matig/onvoldoende zijn uitgevoerd de verwachting is dat het beheer ook matig/onvoldoende zal worden uitgevoerd.

⁶ Oordeel gebaseerd op zowel dossieronderzoek als veldbezoek.

⁷ Oordeel gebaseerd op dossieronderzoek.

⁸ Er zijn nog geen compensatiemaatregelen uitgevoerd. Op grond van het compensatieplan en het feit dat het beheer wordt overgelaten aan een particuliere terreinbeherende organisatie is de verwachting dat het beheer (zeer) goed zal worden uitgevoerd.

⁹ Er zijn nog geen compensatiemaatregelen uitgevoerd. Op grond van een contract tussen eigenaar Brabant Water en de pachter waarin afspraken zijn gemaakt over het natuurgerichte beheer van de betreffende agrarische gronden is de verwachting dat het beheer (zeer) goed zal worden uitgevoerd.

¹⁰ Het oordeel heeft hier alleen betrekking op de kwaliteit van de gerealiseerde compensatiemaatregelen, zoals die in het veld zijn aangetroffen. Aangezien er geen compensatieplan en -overeenkomst in de dossiers zitten kan over het netto resultaat geen uitspraak worden gedaan.